

СЕКЦІЯ 1 СУЧАСНІ МЕХАНІЗМИ АКТИВІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ І ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НА РІВНІ ГАЛУЗІ, РЕГІОНУ, ПІДПРИЄМСТВА

Баєва О. І.¹, Васильченко О. О.², Ісакова О. І.²

¹ *Національний фармацевтичний університет, м. Харків*

² *Таврійський державний агротехнологічний університет ім. Дмитра Моторного, м. Мелітополь*

Актуальні проблеми формування зовнішньоекономічної безпеки України

olgaivanovnabaeva@gmail.com

Вступ. Зовнішньоекономічна безпека проявляється в усіх сферах впливу економічної безпеки, входячи до них і взаємодіючи з ними. Стійкий стан зовнішньоекономічної безпеки забезпечує захист національних інтересів, отже, сприятливі умови для розвитку національної економіки. У сучасному економічному просторі недооцінювання ролі економічної безпеки робить її вразливою до зовнішніх та внутрішніх загроз і спричиняє виникненню низки проблемних ситуацій.

Мета дослідження. Визначення сутності зовнішньоекономічної безпеки, встановлення внутрішніх та зовнішніх чинників впливу на економічну безпеку держави, виявлення загроз зовнішнього середовища.

Матеріали та методи. У процесі дослідження використовувалися методи опрацювання інформації, системний підхід.

Отримані результати. В законодавстві України питання зовнішньої безпеки вперше було висвітлено в Декларації про державний суверенітет України. В цьому документі сфера внутрішньої та зовнішньої безпеки визначається в межах компетенції силових структур, а саме збройних сил, внутрішніх військ та органів державної безпеки [Григорова-Беренда Л. Зовнішньоекономічна безпека: сутність та загрози].

В «Методичних рекомендаціях щодо розрахунку рівня економічної безпеки України» зазначено, що зовнішньоекономічна безпека – це такий стан відповідності зовнішньоекономічної діяльності національним економічним інтересам, що забезпечує мінімізацію збитків держави від дії негативних зовнішніх економічних чинників та створення сприятливих умов розвитку економіки завдяки її активній участі у світовому розподілі праці.

У контексті світової глобалізації та зростання інтенсивності інтеграційних процесів національна економіка України недостатньо захищена від впливу деструктивних зовнішньоекономічних факторів, адже трансформаційні процеси та вступ України до СОТ зумовили зростання відкритості національної економіки, посилення впливу міжнародної конкуренції, зміни попиту та пропозиції на світових ринках сировини та продукції, підвищення вразливості від дії кризових явищ у різних секторах глобальної економічної системи.

Економіка держави в сучасних умовах перебуває під впливом як внутрішніх, так і зовнішніх чинників.

З одного боку, динамічні процеси глобалізації супроводжуються відкриттям регіональних та глобальних ринків, породжують нові можливості для економіки України, дають доступ до міжнародних капіталів, одночасно вимагаючи підвищення рівня конкурентоспроможності господарюючих суб'єктів, посилення їх ефективності, постійного вдосконалення структурних та функціональних характеристик.

З іншого боку, надмірна відкритість економіки країни робить її вразливою до зовнішніх ризиків, адже коливання світових цін на енергоносії, сировину та матеріали, зменшення попиту з боку іноземних партнерів, негативні процеси на міжнародних фондових, валютних, кредитних ринках здатні суттєво погіршити економічну ситуацію в країні. Важливим зовнішнім чинником зовнішньоекономічної безпеки є участь у поглибленій та розширеній зоні вільної торгівлі з ЄС, що значною мірою вплинуло на покращення диверсифікованості зовнішньої торгівлі.

До нових реалій сучасності відносять якісно нову структуру системи економічної безпеки під впливом загроз зовнішнього середовища. Загрозами зовнішньоекономічної безпеки є такі процеси: 1) Невідновна втрата частини експортного потенціалу національної економіки. 2) Поширення ефекту «подвійного просідання» зовнішньоторговельної динаміки. 3) Загострення валютної кризи. 4) Колапс внутрішнього ринку в умовах згортання експорту та високої імпортозалежності. 5) Втрата експортерами цінових чинників конкурентоспроможності. 6) Неперспективна міжнародна товарна спеціалізація.

Ескалації загроз зовнішньоекономічній безпеці України сприяє низка таких чинників: неврегульованість питання автоматичного та повного відшкодування ПДВ експортерам; слабкість держави як суб'єкта зовнішньоторговельної дипломатії у захисті вітчизняних експортерів на зовнішніх ринках; зниження бюджетного потенціалу державної підтримки експортерів в умовах режиму жорсткої економії; відсутність ресурсів для використання механізмів державних експортних гарантій, страхування та кредитування; низький рівень інтеграції державного капіталу до приватних експортних ініціатив; недостатні темпи узгодження та адаптації технологічних регламентів у вітчизняну практику, зокрема через високу вартість відповідних процесів; надмірне регуляторне обтяження експортної діяльності.

Сьогодні особливої актуальності для національної економіки набувають питання розроблення ефективного організаційно-економічного механізму для забезпечення зовнішньоекономічної безпеки України.

Висновки. Зважаючи на проведені дослідження, можемо зазначити, що сучасний етап глобалізації економічних відносин створює можливості розвитку та, одночасно, нові загрози й виклики економічній безпеці України. З метою зниження впливу загроз економічній безпеці України необхідно розробити і впровадити Стратегію забезпечення зовнішньоекономічної безпеки.